

Wuknjenske wideja – džěłowe łopjena (4)

Lubina Hajduk-Veljkovićowa, Karin Schöne

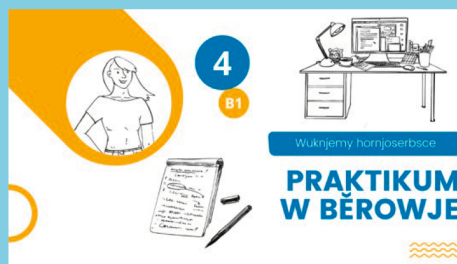
widejo 04 – Praktikum w běrowje

tema: džěło a džěłowe srědky w běrowje, džěłowe nadawki na tekstach

niwow: B1

wuknjenski zaměr a zwučowane komunikaciske jednanja:

- džěłowe srědky a techniske čěže pomjenować
- wo pomoc a radu prosyc/jednanje wopodstatnić a lěpšiny pomjenować
- zwuraznjec, kak wobchadzamy z datajemi a tekstami
- so wo džěłowych nadawkach dorěčec
- namjety činić a wo pomoc prosyc

W 4. džělu widejoweje serije přewodžamy Majku na jeje přěnim dnju praktikuma w redakciji Serbskich Nowin. Wona storči na někotre techniske problemy a dóstanje njewočakowany nadawk.

A Džěłowe srědky a nadawki na džěłowym městnje

Nadawki 1–5 wospjetuja a nadžěłaja leksiku kołowokoło džěłowych gratow a přihotuja z tym 1. džěl wideja – techniske problemy na džěłowym městnje. Pola nadawkow 3 a 4 leži čěžišćo na werbach. Pokročeni wuknjacy móža sej přidatnje wotwodžene abo zwisowace substantiwy nadžěłac (*kopěrować – kopija, wučišćec – wučišć, podpisać – podpis, rjadować – rjadowak, pruwować – pruwowanje, składować – skład*). Namjet k nadawkej 4: Wuknjacy napisaja definiciju „swojeho” wuzwoleneho džěłowego srědka na papjerku, ewtl. z pomocu wučerja/wučerki, kiž papjerki po tym zezběra. Papjerki so změšeja a znowa rozdžěla. Kóždy předčita nětko definiciju na papjerce wótrě a napisa njeznate słowa za wšitkich widžomnje na taflu. Tamni hódaja, što je wopisowane. Po wuhódanju móže kóždy rjec, kak husto džěłowy srědk wužiwa.

B Standardne nadawki na džěłowym městnje a problemy z techniku

džěl 1	0:00 - 2:03	nadawkaj 6 a 7 zrozumjace sluchanje
--------	-------------	-------------------------------------

Nadawk 6 skići prašenja k zrozumjenju hłownych informacijow w teksće. W nadawku 7 wopisuja wuknjacy z pomocu techniskej problemaj a kak je Majka jej rozrisała. To je zdobom přewod k přichodnemu čěžišću: Při techniskim problemje wo pomoc prosyc a radzić. Na tutym niwowje ma wuknjacy problem z jednorymi słowami zwuraznić móc, wosebje pak wo pomoc prosyc abo pomoc poskićec móc. Příkladny w nadawkach 8 do 10 počahuja so na džěło z datajemi a tekstami. Tež za ludzi, kiž w běrowje njezdžěłaja, móže słowosklad za organizowanje priwatneho žiwjenja wažny być.

C Džěłowe kročele a dorěčenja k nadawkam

džěl 2	2:04 - 3:44	nadawk 11 zrozumjace sluchanje
--------	-------------	--------------------------------

Předy hač wobhladaja sej wuknjacy 2. džěl wideja, připowědži wučer/ka, zo zhonimy nětko wjac wo Majcynych nadawkach w praktikumje. Do wobhladanja čitaja wuknjacy twjerdženja w nadawku 11 a wupraja swoje mysle k nim. Z tym je džěl 2 přihotowany. Nadawkaj 12 a 13 skićitej (přidatnje) zwučowanja k stopnjowanju adjektiwow (*spěšniši, tuńši, krótsi*, atd.) a k wospjetowanju wotběhow w preteritumje.

Pisanskej nadawkaj 14 a 15 hodžitej so rozšěric: A) Wuknjacy přewozmu rólu Boženy a Handrija a wotmołwja na mejlku, na př. z prašenjemi abo wotmołwami. B) Wuknjacy zestaja swojsku lisćinu z kročelemi/nadrobnyimi nadawkami. Tamni wuhódaja, kotry produkt abo projekt so planuje. C) Alternatiwnje móže so swjedzeń abo něšto podobne organizować. W skupinje wuradžuja wuknjacy, šćo přewozmje kotre kročele a nadawki.

Rozrisanja nadawkow:

nadawk 3: no – ži – cy, pi – sak, po – dlě – šen – ka, rja – do – wak, ćiš – ćak, ko – pě – ro – wak

nadawk 5: nowiny: džensniše wudaće, přinoški, redakcija | ćišćak: stronu wućišćeć, njedžěta, zapnyć | tekst: w dataji składować, pruwować dać, přetožić

nadawk 6: 1. w semesterskich prózdninach, w Budyšinje/w Serbskich Nowinach | 2. tu džěta jeje wuj Měrcin a jej wšo pokazuje, wona smě pisanske blido sobu wužiwać | 3. so wo wjedrje informować | 4. Sylwija je kolegina/sobudžětačerka a radži jej, zo informacije w dataji składowa

nadawk 7: ćišćak njeje z tykačku zwjazany -> ćišćak njedžěta -> Majka dyrbi podlěšenku namakać | papjera je tčacy wostała -> ćišćak pokazuje zmylk -> Majka składowa tekst w dataji

nadawk 8: 1 – B, 1 – A, 3 – Ć, 4 – C, 5 – D, 6 – Č

nadawk 11: 1 - wopak, 2 - prawje, 3 - prawje, 4 - prawje, 5 - wopak, 6 - prawje, 7 - wopak, 8 - prawje

nadawk 13: na přikład: Wuj Měrcin pokaza mi běrow. Rešeršowach wo wjedrowych powěsćach. Mějach problem z ćišćakom. Moja kolegina Sylwija mi radžeše, zo mam tekst w dataji składować. ...

nadawk 14: Tu su wjacore prawe móžnosće. Prawje je na přikład: 2 - 8 - 4 - 3 - 5 - 1 - 6 - 7. Njeh wuknjacy rjad wopodstatnja.

nadawk 15: Tu su wjacore móžnosće, na přikład: Luba Božena, luby Handrijo, mam próstwu na waju: @Božena: Móžeš prošu tekst za flyer přehladać/ korigować a mi prajić/ zdžělić/ feedback dać, hač je wšitko w porjadku. Rady móžeš tež swójske namjety činić. W přiłoze sćelu či naćisk/ tekst/ flyer. @Handrijo: móžeš prošu w interneće za ćišćernjemi pytać/ rešeršować a jich płaćizny pruwować/ zwěšćić/ přirunować. Trjebamy 500 barbojtych flyerow. Wutrobny džak/ Luby postrow/ Z přećelnymi postrowami/ Luby džak, Majka

Tekst wideja:

W semesterskich prózdninach čini Majka praktikum w Budyšinje. Wona je so za redakciju Serbskich Nowin rozsudžiła. Jeje wuj Měrcin tam džěta a jej wšitko pokazuje.

Póndzelu rano napoť wosmich přinđže Majka do redakcije. Wona smě pisanske blido z kompjuterom sobu wužiwać. Na wobrazowce widži wona džensniše wudaće. Hišće wjacore přinoški faluja.

Jeje kolegina Sylwija ju prosy, w interneće wo wjedrowych powěsćach rešeršować. Majka chce sej informacije wućišćeć, ale ćišćak njedžěta.

Što ma wona činić?

Majka widži, zo njeje ćišćak z tykačku zwjazany. Kabl je překrótki. Sylwija tu njeje, tuž pohladnje Majka do kamora. Tam namaka wona podlěšenku. Nětko móže wona ćišćak zapnyć.

Wona kliknje w meniju na stronu wućišćeć, ale ćišćak pokazuje zmylk. Papjera je w nim tčacy wostała.

Majka prosy Sylwiju wo pomoc. Ta jej radži, sej informacije radšo w dataji składować. Potom móže je do serbsčiny přetožić a prawopis awtomatisc pruwować. Nimo toho lutuja tak papjeru.

Majka namjetuje, w Serbskich Nowinach horoskopy wozjewjeć. Sylwija praji, zo móže to rady na redakciskej konferency namjetować.

Wona wučehnje rjadowak z regala a pokazuje jej wjacore strony z namjetami. Trjebamy wjele idejow, wona praji, ale njemóžemy wšitke zwoprawdžić.

Na redakciskej konferency so Majka předstaji. Wona powěda tež wo swojej ideji z horoskopami. Tola tamni sobudžětačerjo njejsu zahorjeni. Škoda, mysli Majka. Wona horoskopy přeco jako přenje čita.

Majka dóstanje hinaši nuzny nadawk, dokelž je druha kolegina runje w staršiskim času. Nimo toho je dalši redaktor w dowolu.

Majka wjeseli so na nowy nadawk. Ma so w Serbskim muzeju wo nowej wustajeńcy informować.

Snano móže ze swojim šmóratkom tež fota činić. Normalnje maja za to fotografku, ale ta dyrbi runočasnje na nowinarsku konferencu Domowiny hić.

Majka běži do Serbskeho muzeja a sej wšitke informacije zapisuje. Pozdžišo chce z toho přinošk formulować. Wona dyrbi so do spěcha měć. Připođnju dyrbja nowiny hotowe być. Wone sprosředkuja so potom do ćišćernje a wozjewja so na internetnej stronje Serbskich Nowin.

Wuknjenski widejo za hornjoserbšćinu 4
Praktikum w běrowje

1. Što namaka Majka na pisanskim blidže w běrowje? Wopisuj a wuži waj při tym akuzatiw.

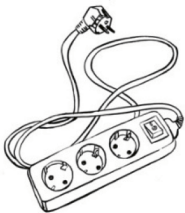
Namaka tam ... | Smě ... wužiwać. | Majka trjeba ... | Wona pyta ...

2. Faluja jenož hišće nožicy. Što sej myslíš, hdže wone su?

3. Kotre dalše džěłowe srědky a techniske nastroje w běrowje trjebaš? Zestaj słowa ze zložkow. Wopisowanja ći pomhaja.

ćak	ćiš	cy	dlě	do	ka	ko	no	pě
pi	po	rja	ro	sak	šen	wak	wak	ži

Z nimi něšto wutřihamy. =

Z nim móžeš něšto podpisać. =

Z nej móžeš kabl podlěšić. =

W nim móžeš podložki wotkładować. =

Z nim wućišćiš dataju. =

Z nim kopěruješ strony. =

4. Namakaj dalši džěłowy srědk a wopisuj jón. Móža druzy jón wuhódać?

5. Nadawk za prihot. Wudospoń šemu.

nowiny

- džzensniše wudaće

- _____
- _____

čiščak

- _____
- _____
- _____

tekst

- w dataji składować

- _____
- _____

stronu wučišćeć
pruwować dać
njedźeła
přełožiť
přinoški
redakcija
zapnyć

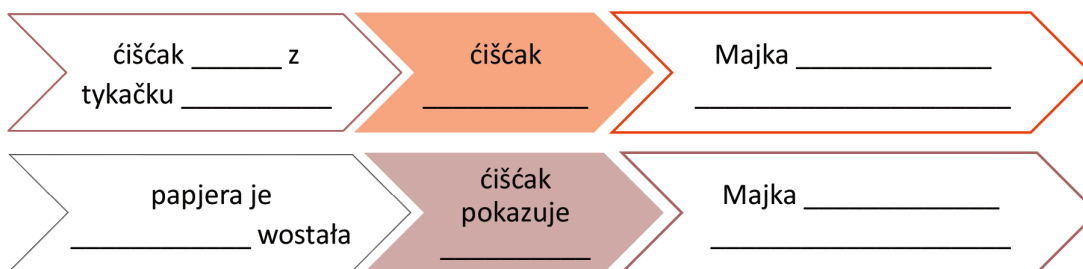
WIDEJO [0:00 - 2:03]

6. Wobhladaj sej přeni džěl wideja a wotmołw na prašenja.

1. Hdy a w kotrym měsće čini Majka praktikum?
2. Što zhoniš wo praktikumowym městnje?
3. Kotry nadawk ma Majka?
4. Štó je Sylwija a što radži wona Majce?

7. Kotre problemy ma Majka w běrowje? Kak wona je rozrisa?

8. Přirjaduj problemy a jich rozrisanja.

problemy

- 1 Sym swój laptop z beamerom zwjazał/a, ale pokazuje so powěsć "Žadyn signal".
- 2 Sym swoje tajne hesło za program zabył/a.
- 3 Njemóžu dataju składować. Mój USB-stick je skóncowany.
- 4 Beamer njepokazuje wobraz a čerwjena LED so swěći.
- 5 Mój aku je prózdny a sym swój nabiwanski nastroj zabył/a.
- 6 Toner čiščaka je prózdny. Dyrbju pak nuznje něšto wučišćeć.

rozrisanja

- A Stłóč na "Sy swoje tajne hesło zabył/a?", potom dóstanješ z mejlku link za nowe hesło.
- B Stłóč taster F5 a džěl swoju wobrazowku.
- C Ow, potom je lampa skóncowana. Zawołam technikarja.
- Č Móžeš dataju tež při kopěrowaku wučišćeć.
- Ć Najlěpje je, hdyž mi dataju z mejlku pósćeleš abo ju w mróčeli składowješ.
- D Ma twój laptop USB-C-přizamknjenje? Potom móžeš mój nabiwanski kabel wužiwać.

9. Zahrajte w porikach krótke dialogi. A ma problem z techniku a prosy B wo pomoc. B namjetuje rozrisanje.

⚡ A Wo pomoc prosyc	💡 B Rozrisanje namjetowac
Njewem dale. Mozes mi prosu pri tym pomhac? Na koho mozu so wobrocic? Koho mozu so prasec?	Pokaz raz. Mozemy ... / Snano mozes ... Najljepje ... Spytajmy raz, ...

sceny

⚡ A1	⚡ A2	⚡ A3	⚡ A4
Chcu swoju prezentaciju pokazac, ale njemozu swoj macbook na beamer prizamknyc.	Mam hnydom posedzenje. Ale moj aku na laptopje hižo njedosaha.	Za 10 mjeńšin priidze naša nowa wotrjadnica. Chcu jej čaj a kofej poskicic. Ale naš woduwarjak je skoncowany.	Chcu na posedzenju nacisk za program predstavic. Ale njemozu jon wucishec.

10. Wotmołw na prašenja a wopodstatni swoju wotmołwu.

- Što sceleš z poštu?
- Što sceleš digitalnje?
- Što skladaješ na krutej tačeli svojego kompjutera?
- Što podpisaš digitalnje?
- Što NJESCELEŠ přez whatsapp?
- Što zaskenuješ?

dawkowe podložki
mejłki
hodowne kartki
zličbowanki
zarjadniske listy
lubosćinske listy
fota

WIDEJO [2:04 - 3:44]

11. Wobhladaj sej druhi džěl wideja. Rozsudź: prawje abo wopak? Skoriguj wopačne wuprašenja.

1. Sylwija ma namjet, chce w nowinach horoskopy wozjewic.
2. Sylwija pokazuje Majce rjadowaki z idejami.
3. Majka predstavja na redakciskej konferency namjet z horoskopami.
4. Majka dostanje nowy nadawk.
5. Wona dyrbi na nowinarsku konferencu Domowiny hić.
6. Majka chce ze svojim šmóratkom na wustajeńcy fotografowac.
7. Wšitke informacije zapisuje sej hnydom do svojego laptopa.
8. Serbske nowiny dyrbja připođnju hotowe być.

prawje	wopak
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

12. Wudospoń po přiładže stopnjowane formy adjektiwow na learning-apps.

13. Majka napisa rozprawu wo swoim přenim praktikumowym dnju. Pomhaj jej. Wuži waj při tym preteritum. Tole móže wona naspomnić.

- ❖ wuj Měrcin pokazuje mi běrow
- ❖ wo wjedrowych powěšćach rešeršować
- ❖ problem z čiščakom – Sylwija radži
- ❖ redakciska konferenca – činju namjet
- ❖ nuzny nadawk – do muzeja hić a wo wustajeńcy rozprawjeć
- ❖ přinošk přiřadować – dyrbbju so do spěcha měć, do připotdnja dyrbi wšo hotowe być

14. Majka chce (za swoje towarstwo) flyer čiščec dać. Zrjaduj jeje džělowe kroče.

☐	tekst přehladać
☐	zapaćić
☐	feedback za layout
☐	layout naćisnyć
☐	wo čiščernjach rešeršować
☒	tekst naćisnyć
☐	ptaćizny přiřunować
☐	ćisć do nadawka dać

15. Majka njemóže wšitko sama činić. Wona prosy Boženu a Handrija wo pomoc. Wudospotń jeje mejlku.

_____ Božena, _____ Handrijo,

mam próstwu na waju: @Božena: Móžeš prošu tekst za flyer _____ a mi _____, hač je wšitko w porjadku. Rady móžeš tež swójske _____ činić. W přiřože sćelu či _____. @Handrijo: móžeš prošu w interneće za čiščernjami _____ a jich ptaćizny _____. Trjebamy 500 barbojtych flyerow.

_____,

Majka

16. 📎 Ty sy na rjedze. Čiščernja zazwoni. Maja problemy z wobrazom. Namakaj so hodźacu reakciju. Zahrajće dialog w dwěmaj wariantomaj.

D: Dobry dzeń. Tu je čiščernja ...

M: [někajki problem | kak pomhać | wšo w porjadku]

D: Wobrazy, kiž sće nam za flyer póstať/a, su přemaťe.

M: [powjetšić | tamny wzać]

D: To bohužel njeńdže. Kwalita je přešpatna. Móžeće nam wobraz w originalnej wulkosci póstať?

M: [kolegu prašeć | nowe foto sćinić | hač do hdy a kak]

D: Haj, prošu z mejlku a do džensa popotdnju. Hewak njemóžemy flyer sčasom čiščec.